

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 11Co/299/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5712214289
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 12. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Malíková
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2013:5712214289.3

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v právnej veci žalobcu: POHOTOVOSTĚ, s. r. o., so sídlom Pribinova 25, Bratislava, IČO: 35 807 598, právne zastúpený spoločnosťou Fridrich Paľko, s. r. o., so sídlom Grösslingova 4, Bratislava, IČO: 36 864 421, proti žalovanej: Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom spravodlivosti SR, so sídlom Župné námestie 13, Bratislava, IČO: 00 166 073, v konaní o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Okresného súdu Martin č. k. 7C/199/2012-60 zo dňa 28.08.2013, takto

rozhodol:

Uznesenie okresného súdu **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým uznesením súd konanie zastavil a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania.

Rozhodnutie sa opiera o ust. § 7 ods. 1, 3, § 8 O. s. p., § 15 ods. 1, 2 a § 16 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. a ust. § 103, § 104 ods. 1 O. s. p.

Existencia súdnej právomoci je jednou z prvoradých procesných podmienok konania, ktorej dodržanie je predpokladom toho, aby konanie mohlo prebehnúť a súd mohol vo veci vydať rozhodnutie. Jej splnenie súd skúma z úradnej povinnosti v každom štádiu konania. Nedostatok právomoci vedie k zastaveniu konania. Podmienky uplatňovania nárokov zo zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom štátneho orgánu alebo iného orgánu verejnej správy upravuje zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov. V súlade s § 15 a § 16 citovaného zákona nárok na náhradu škodu spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom je potrebné predbežne prerokovať na základe písomnej žiadosti poškodeného o predbežné prerokovanie nároku s príslušným orgánom podľa § 4 a § 11 uvedeného zákona. Zákon č. 514/2003 Z. z. upravuje aj prípad, ak príslušný orgán neuspokojí nárok na náhradu škody alebo jeho časť do šiestich mesiacov odo dňa prijatia žiadosti. V takomto prípade má poškodený právo domáhať sa uspokojenia nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde. Predbežné prerokovanie nároku je teda zákonom stanovená podmienka, ktorá musí byť splnená, aby tento nárok mohol byť prejednaný v konaní pred súdom. V prípade, že táto podmienka konania nie je splnená, nie je založená právomoc súdu vec prejednať a rozhodnúť. Navrhovateľ vo svojich podaniach, a to ani na opakované výzvy súdu, nepredložil kópiu žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody s príslušným orgánom, ktorým je Ministerstvo spravodlivosti SR. Doloženie žiadosti o predbežné prerokovanie nároku je potrebné preto, aby súd vedel vyhodnotiť, či nárok uplatňovaný v konaní pred Ministerstvom spravodlivosti SR a následne uplatnený v konaní pred súdom je totožný a vyvodzovaný z rovnakých skutkových okolností. V tejto súvislosti súd poukazuje na skutočnosť, že za predbežne prerokovaný možno považovať len taký nárok, ktorý, čo sa týka argumentácie, dôvodov a uplatňovanej výšky, je totožný s nárokom uplatňovaným pred súdom. S

ohľadom na uvedené súd na preskúmanie právomoci, keďže ide v tomto prípade o tzv. delenú právomoc, potrebuje kópiu žiadosti. V jednotlivých spisoch, na ktoré navrhovateľ vo svojich podaniach odkazuje, sa žiadosť o predbežné prerokovanie uplatňovaného nároku nenachádza. Navrhovateľ doložil súdu len sprievodný list opatrený prezenčnou pečiatkou ministerstva spravodlivosti, z ktorého vyplynulo, že každá jednotlivá žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody pozostáva zo šiestich strán a jej prílohou je plnomocenstvo. Keďže navrhovateľ nedoložil súdu kópiu podanej žiadosti, súd nemôže preskúmať, či sa voči Ministerstvu spravodlivosti SR domáha toho istého nároku, čo sa týka argumentácie, dôvodov, skutkového stavu a uplatňovanej výšky ako žalobou uplatnenou na súde v predmetnom konaní, a teda nemožno preskúmať, či vznikla právomoc súdu na prejednanie sporu. V súvislosti s argumentáciou navrhovateľa, že rovnopis návrhu na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody nevyhotovoval z dôvodu hospodárnosti, a preto žiada, aby sa súd oboznámil s príslušnými spismi odporcu, kde sa nachádza originál žiadosti, súd poukazuje na to, že v súdnom prípade sa jedná o sporové konanie, kde dôkazné bremeno zaťažuje prioritne navrhovateľa, a to aj v smere preukázania predbežného prerokovania nároku, a teda následného preukázania základnej procesnej podmienky konania, ktorou je právomoc súdu na konanie a rozhodovanie. Túto povinnosť nemožno prenášať na odporcu. S ohľadom na uvedené a skutočnosť, že nedostatok právomoci zakladá neodstrániteľný nedostatok podmienok konania, súd konanie podľa § 104 ods. 1 O. s. p. zastavil. O trovách konania súd rozhodol v zmysle ust. § 146 ods. 1 písm. c) O. s. p.

Voči citovanému uzneseniu podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ z dôvodu, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O. s. p., účastníkovi konania sa postupom odňala možnosť konať pred súdom, keď rozhodoval vylúčený sudca. Súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil s tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav. Súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Prvostupňový súd na základe vykonaného šetrenia, nie však dokazovania, dospel k záveru, že žalobca pred podaním návrhu nepodal na príslušnom orgáne žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, ktorú si uplatňuje v tomto konaní. Uvedené zistenie je však nesprávne. Žalobca na ministerstve spravodlivosti podal žiadosť o predbežné prerokovanie nároku o náhradu škody. Uvedenú skutočnosť preukázal tým, že predložil súdu zoznam jednotlivých žiadostí, ktoré Ministerstvo spravodlivosti SR potvrdilo. Navyše žalobca (správne má byť uvedený žalovaný - poznámka odvolacieho súdu), za ktorého koná práve ministerstvo spravodlivosti, skutočnosť, že by žalobca v tejto konkrétnej veci nepodal žiadosť o predbežné prerokovanie nároku v rovnakom rozsahu ako je obsahom žaloby, nikdy nenamietalo a táto otázka nie je v konaní spornou. Žalobca viackrát súdu označil dôkaz, ktorý žiada v tomto konaní vykonať, a to oboznámenie sa s príslušným spisom Ministerstva spravodlivosti SR. K podanej žiadosti o predbežné prerokovanie súd však tento dôkaz vôbec nevykonal a návrh žalobcu celkom ignoroval. Na tomto základe dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Prvostupňový súd tak bez skutočného zistenia dospel k záveru, že žiadosť o predbežné prerokovanie v konkrétnej veci nebola podaná. K danému záveru prvostupňový súd nedospel s určitosťou, ale len na základe pochybnosti o tejto skutočnosti, ktorú si zároveň sám založil. K naplneniu pojmu predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody dôjde už samotným podaním žiadosti o predbežné prerokovanie nároku. V danom prípade bola žiadosť jednoznačne podaná, čo potvrdzuje aj žalovaný v obsahu svojich vyjadrení.

Zároveň žalobca zdôrazňuje, že v tejto veci rozhodoval vylúčený sudca. Žalobca uskutočnil podanie obsiahnuté v texte žaloby, ktorým upovedomil súd o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že sudcu, ktorému bola vec pridelená systémom súdneho manažmentu na prejednanie a rozhodnutie, je potrebné z konania vylúčiť. Okolnosť, že krajský súd nevzhladol z označených skutočností dôvod na vylúčenie sudcu, nič nemení na tom, že v očiach žalobcu a objektívne v očiach verejnosti nemožno tohto sudcu považovať za nestranného. V tejto súvislosti upozorňuje na rozhodnutia slovenských, ako aj medzinárodných súdov, majúci za to, že názor krajského súdu vo veci nestrannosti je v rozpore s rozhodovacou praxou iných krajských súdov, Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu. Poukazuje tiež na to, že žalobca podal ústavnú sťažnosť pre porušovanie jeho práva na nestranný súd, ktorej výsledkom bude zrušenie rozhodnutia krajského súdu. Nebolo a nie je prípustné, aby konanie pokračovalo ústnym pojednávaním, v ktorom vykonával úkony a rozhodoval vylúčený sudca. V konaní je možné uskutočniť len také úkony, ktoré nepripúšťajú odklad. Konečné

rozhodnutie vo veci súdom (vylúčeným sudcom) neprichádzalo v čase jeho vydania do úvahy aj preto, že súd v rovnakom rozhodnutí rozhodol aj o zamietnutí návrhu žalobcu na prerušenie konania podľa ust. § 109 ods. 2 písm. c) O. s. p., proti ktorému legálne pripustil odvolanie. Žalobca podáva proti rozhodnutiu o zamietnutí návrhu na prerušenie konania odvolanie, pričom v čase podania odvolania o zamietnutí žaloby nebolo právoplatne rozhodnuté o zamietnutí návrhu na prerušenie konania. Súd sa nedostatočne oboznámil s podmienkami, za ktorých je možné viesť konanie a ignoroval žiadosť žalobcu o odročenie nariadeného pojednávania z dôležitého dôvodu. Súd vychádzajúc z mylného skutkového stavu bez oboznámenia sa s obsahom predloženej ústavnej sťažnosti nesprávne aplikoval ust. § 101 ods. 2 O. s. p. a viedol pojednávanie, na ktorom za neprítomnosti žalobcu meritórne rozhodol. V žiadosti sa pritom zdôrazňovalo, že žalobca trvá na osobnej účasti právneho zástupcu na pojednávaní, avšak na takom, ktoré bude vedené nestranným sudcom na nestrannom súde. Žalobca sa nemal možnosť vyjadriť k tvrdeniam žalovaného, z ktorých súd pri svojom rozhodovaní vychádzal a zachytil ich aj v odôvodnení svojho rozhodnutia. Konceptia spravodlivého súdneho konania zahŕňa aj právo na kontradiktórne konanie, v ktorom strany musia mať možnosť nielen predložiť dôkazy, ale zároveň sa oboznámiť so všetkými predloženými dôkazmi alebo stanoviskami a vyjadriť sa k nim s cieľom ovplyvniť súdne konanie. Súd rozhodol bez toho, aby umožnil žalobcovi s cieľom ovplyvniť rozhodnutie všeobecného súdu, vyjadriť sa k skutkovým a právnym otázkam veci. Žalobca ako strana konania nebol oboznámený s obsahom dôkazov a prednesov, nemal možnosť sa k takýmto dôkazom a prednesom vyjadriť a sám nemal možnosť navrhnúť dôkazy na podporu svojich protitvrdení. V súvislosti s rozhodnutím o trovách konania poukazuje na to, že žalovaná použila na dopravu neprimeraný cestovný prostriedok a tieto náklady nie sú nevyhnutné a účelné na bránenie práva. S poukazom na uvedenú argumentáciu a vytknuté procesné chyby žiadajú, aby odvolací súd zrušil rozsudok Okresného súdu Martin zo dňa 28. 08. 2013 sp. zn. 7C 199/2012 a vrátil vec tomuto súdu na opätovné prejednanie.

Žalovaný sa k podanému odvolaniu nevyjadril.

Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal napadnuté uznesenie na základe podaného odvolania v rozsahu danom ust. § 212 ods. 1 O. s. p. a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) napadnuté uznesenie zrušil v zmysle ust. § 221 ods. 1 písm. h) O. s. p. a vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

V zmysle ust. § 212 ods. 1 O. s. p., odvolací súd je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný.

V tejto súvislosti krajský súd poukazuje na rozporuplný obsah odvolania žalobcu, keď nie všetky odvolacie námietky sa dotýkajú výroku a odôvodnenia napadnutého uznesenia. Žalobca zrejme tým, že podáva hromadné podania, dostatočne nerozlišuje medzi jednotlivými rozhodnutiami súdov. V odvolaní poukazuje na rozhodnutia a skutočnosti, ktoré v súdnej veci nenastali. Konkrétne krajský súd udáva, že v danej veci nedošlo k zamietnutiu návrhu žalobcu. Rovnako neboli žalovanej priznané trovy konania. V danej veci nebolo nariadené pojednávanie, z čoho logicky vyplýva, že potom sa ani žalobca nemohol domáhať odročenia (nenariadeného) pojednávania a nemohla mu byť jeho neodročením odňatá možnosť konať pred súdom. Rovnako nebol podaný v danej veci ani návrh na prerušenie konania. Krajský súd považuje podávanie takýchto podaní zo strany právneho zástupcu žalobcu za neetické a neprofesionálne, v rozpore so zásadami výkonu advokácie.

Z uvedených dôvodov sa krajský súd bude zaoberať iba tými odvolacími námietkami žalobcu, ktoré súvisia s vydaným napadnutým rozhodnutím a predchádzajúcim procesným postupom súdu. V tomto smere ide o námietku účastníka, že okresný súd zistil nedostatočne skutkový stav veci a nesprávne vec právne posúdil, keď mal za to, že nedošlo k podaniu žiadosti o predbežné prerokovanie nároku, ako aj námietkou, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca.

Podľa ust. § 15 ods. 1 a 2 zákona č. 514/2003 Z. z., nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, ako aj nárok na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom je potrebné vopred predbežne prerokovať na základe písomnej žiadosti

poškodeného o predbežné prerokovanie nároku s príslušným orgánom podľa § 4 a 11. Ak bola žiadosť podaná na nepríslušnom orgáne, je tento orgán povinný bezodkladne ju postúpiť príslušnému orgánu a upovedomiť o tom poškodeného. Účinky podania žiadosti zostávajú zachované.

Podľa § 16 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., ak príslušný orgán neuspokojí nárok na náhradu škody alebo uspokojí iba jeho časť do šiestich mesiacov odo dňa prijatia žiadosti, môže sa poškodený domáhať uspokojenia nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde.

Z citovaných ustanovení je nepochybné, že je povinnosťou poškodeného účastníka, ktorý si chce uplatniť ujmu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, predtým, ako sa obráti so svojím nárokom na súd, podať žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na príslušnom orgáne, ktorým je nepochybne, ako to správne skonštatoval prvostupňový súd, Ministerstvo spravodlivosti SR.

Hoci v danom prípade podľa názoru krajského súdu nejde o delenú právomoc v zmysle ust. § 8 O. s. p., ale o osobitnú, odstrániteľnú podmienku konania sui generis, právne dôsledky spojené s nepodaním žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na príslušnom orgáne sú totožné (zastavenie konania pre nedostatok podmienok konania).

V súdnej veci okresný súd založil rozhodnutie o nedostatku právomoci súdu a následne nedostatku podmienok konania na neunesení dôkazného bremena zo strany navrhovateľa na okolnosť, že podal žiadosť o predbežné prerokovanie nároku.

S týmto záverom sa krajský súd nestotožňuje.

Možno dať okresnému súdu za pravdu, že žalobca na viaceré výzvy žiadosť ako takú, s obsahom, ako mala byť podľa jeho tvrdenia podaná na Ministerstve spravodlivosti SR, nepredložil. Z toho však nemožno vyvodiť záver o neunesení dôkazného bremena.

Žalobca navrhol na preukázanie svojho tvrdenia vykonanie dôkazu, a to pripojenie príslušného spisu Ministerstva spravodlivosti SR, vo vzťahu ku konkrétnym účastníkom a predmetu konania.

Za vykonanie dôkazu je zodpovedný súd. Súd nemusí vykonať všetky dôkazy navrhnuté účastníkmi, pokiaľ nie sú potrebné pre zistenie skutkového stavu veci. To však v danom prípade nemožno konštatovať. Navrhnutý dôkaz bol spôsobilý preukázať alebo vyvrátiť tvrdenie žalobcu, že bola podaná žiadosť o predbežné prerokovanie nároku v totožnej veci totožných účastníkov. Okrem uvedeného ide o skúmanie podmienok konania, kde sa prejavuje princíp oficiality, a teda súd musí prešetriť podmienky konania z úradnej povinnosti.

Pokiaľ okresný súd navrhnutý dôkaz nevykonal, jeho rozhodnutie o nedostatku podmienok konania je predčasné. V tejto súvislosti krajský súd poukazuje na poznatok zistený v inej veci totožných účastníkov, keď Ministerstvo spravodlivosti SR bolo schopné poskytnúť súdu kvalifikovanú informáciu o podanej žiadosti, jej predmete a najmä výške uplatnenej škody a nemajetkovej ujmy vo vzťahu ku konkrétnej veci (napr. vec vedená pred Okresným súdom Žilina pod sp. zn. 18C/250/2012). Vo viacerých veciach totožných účastníkov Ministerstvo spravodlivosti SR na dopyt súdu podanie žiadosti zo strany navrhovateľa nespochybňovalo.

Je potrebné vychádzať zo zmyslu a účelu zákona č. 514/2003 Z. z. Vyššie citované ustanovenia, ktoré upravujú povinnosť predbežného prerokovania nároku, sú nejednoznačné a nedôsledné. Účelom konania o predbežnom prerokovaní nároku nie je vydanie rozhodnutia, ale len pokus o mimosúdne urovanie. Pokiaľ ide o podmienku predbežného prerokovania nároku ako podmienku poskytnutia

súdnej ochrany, posudzovanie tejto podmienky nemôže byť príliš formalistické, čo by viedlo k odmietnutiu spravodlivosti.

Z uvedených dôvodov krajský súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Žalobca vo svojich podaniach opakovane poukazuje, že žiadny zo sudcov Okresného súdu Martin nemôže vec prejednať a rozhodnúť pre jeho predpojatosť založenú na skutočnosti, že Okresný súd Martin zapríčinil svojím nelegálnym konaním (nesprávnym úradným postupom) vznik škody.

Procesným prostriedkom k dosiahnutiu nápravy, pokiaľ sa účastník konania domnieva, že sudca, ktorému vec bola pridelená na rozhodnutie, má pomer k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom, je podanie námietky zaujatosti. Žalobca, kvalifikovane zastúpený advokátom opakovane v priebehu konania svojím prejavom potvrdil, že námietku zaujatosti nepodáva.

Námietkou, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca, sa môže účastník brániť aj v rámci odvolacích, resp. dovolacích námietok, ako to urobil v tomto prípade. Ak nie je vydané rozhodnutie nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, odvolací súd môže pri skúmaní tohto dôvodu posúdiť otázku vylúčenia sudcu samostatne, čo by bolo dôvodom pre zrušenie napadnutého rozhodnutia.

V súdnej veci, hoci dôvodom pre zrušenie rozhodnutia sú iné odvolacie námietky žalobcu, posúdenie tejto námietky považuje krajský súd za dôležité pre ďalšie vedenie konania.

Rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O. s. p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj čl. 48 ods. 1 Ústavy SR), preto treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelených vecí možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov.

Krajský súd v skutočnosti, že škoda mala navrhovateľovi vzniknúť postupom Okresného súdu Martin, na ktorom vykonáva zákonný sudca funkciu sudcu, nevidí dôvod pre vylúčenie zákonného sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí.

Je nutné rozlišovať medzi pojmom súd a sudcovia a z hľadiska zásad spravodlivého procesu citlivo zvažovať ich vzťah v posudzovaných súvislostiach, nezodpovedá právnym pomerom priliehavosť názoru o mechanickom vzťahu medzi súdom a sudcami tohto súdu. Vzťah sudcov je pri výkone rozhodovacej činnosti riadený princípom prezumpcie nezávislosti súdnej moci, ktorá nepodlieha subjektívnym pocitom sudcov pri ich rozhodovaní a nie je ničím zaťažovaná v ich postojoch voči súdu. Pôsobenie sudcov na určitom súde je vždy objektívne dané, len sama táto skutočnosť nemôže byť dôvodom ich vylúčenia. Sudcovia ako reprezentanti verejnej moci by tak apriórne stáli vo svetle spochybňujúcom ich profesionálne schopnosti. Vzájomný vzťah medzi sudcom a súdom nie je vzťahom zamestnaneckým alebo služobným. Vymenovaním za sudcu vzniká a zánikom funkcie sudcu zaniká osobitný vzťah sudcu k štátu, z ktorého vyplývajú vzájomné práva a povinnosti sudcu a štátu. Sudca je pri výkone funkcie sudcu nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia, rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietahov, len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom (§ 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z.). Nezávislosť sudcu je nevyhnutné vidieť aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci, celého súdneho systému aj konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí. Iba také chápanie nezávislosti je predpokladom nestrannosti sudcu, ktorú nesmie nikto ohroziť (uznesenie Najvyššieho súdu SR č. k. 1Nc 86/2011 zo dňa 24. novembra 2011). Nie je preto dôvod na vylúčenie zákonného sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí.

Povinnosťou okresného súdu bude vec prejednať a rozhodnúť.

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Žiline pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu riadny opravný prostriedok prípustný nie je.